

Rondetafelgesprek Governance Klimaatbeleid

Vaste Kamer Commissie Economische Zaken 5 juni 2019

Bijdrage Unie van Waterschappen

Geachte leden van de Kamercommissie Economische Zaken,

Hierbij leveren wij onze inbreng op de hoorzitting governance klimaatbeleid in de aanloop naar de vaststelling van een Klimaatakkoord. Een akkoord dat voor de toekomst van Nederland van groot belang is. De klimaatveranderingen gaan zeker niet aan Nederland voorbij en onze nationale opgave is aanzienlijk. Als waterschappen hebben wij een bijzondere verantwoordelijkheid voor de woonbaarheid en veiligheid van Nederland en daarom doen wij volop mee aan de energietransitie. Graag lichten wij onze visie op de governance van het Klimaatakkoord toe vanuit ons perspectief van waterbeheerder en verantwoordelijke medeoverheid in de regio.

1. Waterschappen ondersteunen ambitieus klimaatbeleid

De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds meer zichtbaar en voelbaar. Deze gevolgen zijn direct van invloed op het dagelijks werk van de waterschappen die de Nederlandse delta veilig en woonbaar moeten houden. Dan hebben we het over maatregelen in de vorm van versterking van dijken, aanpassingen van watersystemen om wateroverlast en droogte tegen te gaan, zowel op het platteland als in de stad (klimaatadaptatie). De waterschappen bereiden zich zo goed mogelijk voor op de verwachte zeespiegelstijging, maar realiseren zich tegelijkertijd dat deze verwachtingen in de toekomst mogelijk nog naar boven worden bijgesteld. Het is daarom voor Nederland van wezenlijk belang dat er zowel nationaal als internationaal een ambitieus klimaatbeleid tot stand komt om de Co2 uitstoot terug te dringen (klimaatmitigatie). Als we de oorzaak niet aanpakken, blijft het immers 'dweilen met de kraan open'. Daarbij is er weinig tijd te verliezen, aangezien effecten naar verwachting onomkeerbaar zullen zijn. We moeten daarom vaart zetten achter de besluitvorming van het Klimaatakkoord en voortvarend aan de slag met de energietransitie. Iedereen heeft daarin zijn verantwoordelijkheid te nemen en dat geldt ook voor de waterschappen. De waterschappen hebben positief gereageerd op het Ontwerp-Klimaatakkoord (OKA) van eind vorig jaar en zijn nu in afwachting van de uiteindelijke teksten voor definitieve besluitvorming in onze Ledenvergadering.

2. Samenwerking in de Regionale Energiestrategie (RES)

De Unie van Waterschappen heeft in 2017 samen met VNG en IPO de 'Investeringsagenda, naar een duurzaam Nederland' gepresenteerd. Kerngedachte van dit aanbod is de organisatie van de energietransitie via Regionale Energie strategieën, waarbij op lokaal niveau wordt aangesloten bij de decentrale opwek van hernieuwbare energie en waarbij vraag en aanbod van elektriciteit en warmte bij elkaar worden gebracht. Het is goed om te constateren dat deze regionale aanpak in de praktijk al stevig vorm krijgt en brede steun geniet en ook is verankerd in het ontwerp-Klimaatakkoord. De waterschappen hebben een wezenlijke rol in de regio's met de inzet van hun assets door inpassing van duurzame energiebronnen in het waterbeheer. Naast inbreng van technische kennis, is hun ervaring met gebiedsprocessen van betekenis voor het verkrijgen van brede steun in de samenleving. Wij zijn bereid om als medeoverheden hieraan actief bij te dragen.

3. Potentieel van duurzame energie in het waterbeheer

De waterschappen steken zelf de handen uit de mouwen, niet alleen door investeringen om de klimaatveranderingen zo goed mogelijk op te vangen, maar ook door investeringen in projecten voor de opwek van duurzame energie. Het potentieel in het waterbeheer is aanzienlijk. Waterschappen zijn nu al één van de grootste producenten van biogas en met de toepassing van aquathermie (warmte uit oppervlaktewater en afvalwater) kan niet alleen veel warmte worden gewonnen, maar ook ruimte en landschap worden gespaard. Daarnaast bouwen waterschappen zonneparken op de rioolwaterzuiveringen en verkennen zij plaatsing van windmolens op eigen terreinen. Wij doen volop mee aan de onderhandelingen aan de tafels van het Klimaatakkoord en zijn

bereid om waar mogelijk het waterbeheer hiervoor in te zetten. In 2025 willen wij 100% energieneutraal zijn. Dat doen we met eigen investeringen en door het beschikbaar stellen van gronden aan derden (participatie).

De komende jaren investeren de waterschappen zelf honderden miljoenen voor opwek van energie. Het is wel nodig dat zij door het Rijk in zekere mate worden gefaciliteerd en ondersteund. In het ontwerp-Klimaatkoord is hierin voorzien en we gaan ervan uit dat deze toezeggingen gestand worden gedaan:

- In de eerste plaats moet er voldoende ruimte worden geboden in de wetgeving om kansen te benutten. Er is een wetsvoorstel in voorbereiding om te borgen dat waterschappen zoveel energie mogen produceren als zij nodig hebben om hun taken klimaatneutraal te kunnen uitvoeren.
- De inpassing van duurzame energiebronnen in het waterbeheer vraagt om toegepast onderzoek. Bij de inpassing van bijv. windturbines bij waterkeringen, drijvende zonnepanelen en aquathermie-installaties moeten de belangen van veiligheid, waterkwaliteit en ecologie adequaat zijn geborgd. In het kader van de Regionale Energiestrategie (klimaatenvolp) is hierin voorzien en wij gaan ervan uit dat deze middelen ook daadwerkelijk in de komende jaren aan ons ter beschikking worden gesteld.
- Het in beeld brengen van de kosten van maatregelen die zijn verbonden aan de bredere maatschappelijke rol van de waterschappen. Wij sluiten daarom graag aan bij een artikel 2 onderzoek van Wet op de Financiële verhoudingen, waarop ook VNG en IPO een beroep doen.
- De plannen voor de CO2 reductiemaatregelen in de veenweiden vragen meer aandacht en uitwerking dan voorzien. De uitvoering van deze maatregelen zullen voor een deel ook door de waterschappen moeten worden uitgevoerd. Deze maatregelen kunnen – zoals ook het PBL onderkend – alleen tot stand komen als hiervoor een voldoende financiële basis wordt gevonden. Daarom is hiervoor ook meer onderzoek en budget noodzakelijk. Functieaanpassing en verandering zijn niet een bevoegdheid die bij de waterschappen ligt, maar bij de collega-overheden.
- Wij pleiten voor een SDE ++ regeling die is ingericht op de kansen voor aquathermie en biogas, zodat deze kansen daadwerkelijk kunnen worden benut. Wij gaan er van uit dat het PBL advies overgenomen gaat worden en dat aquathermie subsidiabel wordt via de SDE++ regeling.
- Knelpunten in de Afvalstoffenwet en mestwetgeving rond de inzet van biomassa (slib, bagger en maaisel) moeten wettelijk worden opgelost. Hierdoor kunnen reststromen circulair ingezet worden voor bijvoorbeeld bodemverbetering.

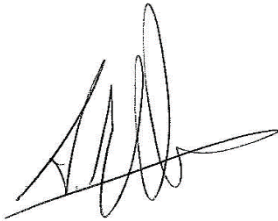
4. Nationale governance

Alle overheden zouden in de klimaat- en energietransitie als één overheid moeten samenwerken. De burger verwacht dit van ons. Dit stelt ook eisen aan de wijze waarop wij de aansturing en de uitvoering van het Klimaatkoord organiseren. Dit geldt met name ook voor de benadering van de Regionale Energiestrategie. Een eenzijdige 'top down benadering' zal naar onze verwachting een realisatie van de klimaatdoelen niet sneller dichterbij brengen. Het is essentieel om de samenleving goed mee te nemen in alle maatregelen en alle partijen te enthousiasmeren om de goede dingen te doen. Wij verwijzen daarvoor graag naar de goede ervaringen die wij hebben met de aanpak van het Deltaprogramma. Daarnaast zal er voldoende flexibiliteit moeten worden ingebouwd om de koers tijdig te kunnen aanpassen. Structureel bestuurlijk overleg tussen Rijk en decentrale overheden over het geheel van het Klimaatkoord blijft hard nodig met het oog op de mogelijkheden voor escalatie, aanpassing van wetgeving, financiering en bewaking van resultaten.

Uiteraard is het Rijk uiteindelijk verantwoordelijk voor het 'doelbereik', conform de aanpak van de Klimaatwet.

Juridische problemen zouden snel moeten worden geadresseerd en wij pleiten dan ook voor een Interdepartementale Taskforce Wetgeving die slagvaardig en gecoördineerd wetsvoorstellen initieert en de voortgang daarvan bij de vakdepartementen bewaakt.

Tot slot roepen wij het parlement op om recht te doen aan de behaalde resultaten van de langlopende onderhandelingen van de deelnemende partijen, zodat met spoed tot uitvoering van het Klimaatakkoord kan worden overgegaan. De urgentie van de klimaatverandering verdraagt geen verder uitstel.

ir. A.J. Vermuë
Algemeen directeur Unie van Waterschappen
31 mei 2019